

onmiskkenbaar schuilnamen voor Erasmus zelf en zijn oudere broeder Pieter. De 'Grunnius'-brief past in het kader van zijn streven om te worden bevrijd van de maatschappelijke gevolgen van zowel zijn onwettige geboorte als zijn kloostergelofte. De bedoelde passages in de brief aan 'Manius' kan men zien als een reactie op opmerkingen van de hier al eerder genoemde Gerard Geldenhauer. Deze meende dat Batavia moest worden geïdentificeerd met de Betuwe en dat dientengevolge zowel Holland als Gelre (Gelderland) - Gerards thuisland - zich op Bataafse herkomst mochten beroepen (de Betuwe lag namelijk deels in Holland en deels in Gelre), waarbij hij Erasmus in één moeite door in zijn woord vooraf tot 'onsterfelijk sieraad van Bataven en Germanen' had gebombardeerd.⁷¹⁾

Beeld en zelfbeeld

Onze Socrates had het wat moeilijk met de werkelijkheid als het hemzelf betraf. Dan werd het lastig als socratisch humanist het leven rationeel realistisch te nemen zoals het was. Een generatie later zou Montaigne opmerken dat het eenvoudiger was om als Aristoteles te spreken en als Caesar te leven dan om als Socrates te spreken en te leven.⁷²⁾ De Socrates-metafoor bleef niettemin Erasmus nabij, want ook zijn trouwe vriend en volgeling Beatus Rhenanus zou Erasmus in 1520 met Socrates vergelijken.⁷³⁾ Het lijkt verkieslijk de vergelijking niet teveel inhoud toe te dichten, maar haar te beschouwen als een retorische figuur, zeker als men zich realiseert dat Erasmus zelf op een gegeven moment Socrates tot de altaren verhief: in het *Colloquium Convivium religiosum* heeft Erasmus het immers over '*Sint Socrates, bid voor ons*'.⁷⁴⁾ Menigeen zal Erasmus ook nu nog in allerlei omstandigheden en bij velerlei gelegenheden tot voorspraak kunnen aanroepen, maar juist gere-deneerd vanuit Erasmus en zijn veronderstelde belevingswereld past geenszins een dergelijke incantatie, al werd zelfs Erasmus zelf, zij het door de Anglicanen, heilig en dus aanroepbaar verklaard.⁷⁵⁾

In de *Adagia* zijn behalve Erasmiaanse zelfbeelden - niet voor niets schreef Erasmus zijn goede vriend Andreas Ammonius in 1513 over zijn in de *Adagia* zo zichtbare 'zelfliefde'⁷⁶⁾ - ook bouwstenen voor beeldvorming door anderen te vinden. In beide wordt de werkelijkheid gestileerd, waardoor het zicht op Erasmus en zijn gedachten over zijn eigen herkomst en identiteit tegelijkertijd worden verhelderd en versluierd. Juist die versluiering was een belang-